

Sven Rosborn
presenterar

Engelbrekt upproret 1433-1436

År 2006 gjorde Sven Rosborn en interaktiv multimedia om Engelbrekts uppror i Sverige på 1430-talet. I programmet, som gjordes i s.k. Director-multimedia, kunde man följa upproret i tidsföljd.

I denna pdf-presentation har de olika sidorna i multimedian kopierats. Givetvis har inte animerade sekvenser, som t.ex. de olika arméernas färdvägar etc kunnat tas med. I multimedian kunde man också välja mellan Sven Rosborns text och texten i den s.k. Engelbrektskrönikan från 1400-talet.

"Engelbrekt, den lilla mannen" - så beskrives vår mera kända upprorsman i svensk historia. Uppsalaprästen Ericus Olai ger följande omdöme: "Liten till växten, rådklok och tapper".

Engelbrekt Engelbrektsson var inte från bondeleden, han var väpnare och tillhörde de s.k. lågfrälset. Hans släkt är kända som bergsmän i Norberg alltsedan 1367. Engelbrekt ägde dessutom själv en gård i Västerås vilket gjorde honom till en välbärgad man. Han tillhörde bergsmännens elit och hade att tjäna kronan troget.

Var föddes då Engelbrekt? Många platser tävlar om att vara hemort för denna store, lille person. Den s.k. Engelbrektsflygeln vid Engelsbergs bruksherrgård söder om Norberg är ett sådant tänkbart ställe. Sin fostran har den blivande upprorsledaren säkert fått som det på den tiden anstod en man av frälset. Krigskonstens svåra värv verkar t.ex. ha varit en av de saker som den unge Engelbrekt fått lära sig. Dessa kunskaper skulle snart komma väl till pass. Bönderna var hårt pressade av de kungliga fogdarnas förtryck och man valde nu Engelbrekt som sin talesman.

1432

Engelbrekts uppror mot unionskungen Erik av Pommerns hårda svenska fogdar började troligen under hösten 1432. Under Engelbrekts ledning tågade dalkarlarna till Västerås för att kräva sin rätt mot den hårde fogden Jösse Eriksson på fogdeborgen i staden. Upproret upplöstes dock då svenska rådmän mäklade fred och lovade att Jösse Eriksson skulle bort som fogde.

1433

Ingenting hände och i mars 1433 tröt tålamodet hos Dalarnas allmoge. Man tågade med Engelbrekt i spetsen åter till Västerås fogdeborg som började belägras. Svenska rådsmän lyckades nu få fogden Jösse Eriksson utbytt och åter lade sig lugnet.

1434

Ett rykte spreds tidigt på sommaren 1434 att kungen Erik av Pommern låtit tillsätta en fogde i Västerås som skulle vara än grymmare än den tidigare Jösse Eriksson. Allmogen reste sig nu på allvar och snart skulle inget längre vara sig likt i Sverige. Midsommardagen 1434 intogs och förstördes fästet Borganäs, som låg på en holme i Dalälven vid Borlänge, av bondearmén från Dalarna.

1434

Nu gick Engelbrekt med sina dalkarlar söderut till Köpingehus, borgen vid Köping eller som den kallades vid denna tid Laglösaköping. Fogden flydde och borgen lades i aska.

1434

Engelbrekt sammankallade nu allmogen i Västmanland till möte i Köping. Här frågade han om de ville ansluta sig till upproret. Svaret var givet positivt. Till alla herremän runt Västerås sändes nu bud att möta upprorshären i staden. Den som uteblev skulle mista både liv och gods.

1434

Den kraftigt förstärkta bondearmén drog nu till Västerås. Stadens fogde Melcior Giortz ställde fogligt upp på mötet. Riddaren Nils Gustafsson Puke anslöt sig till bönderna och han fick uppdrag att hålla Västerås för upprorsmännen. I ett flammande tal till folket visade Engelbrekt att han var den sanne ledaren.

1434

Engelbrekt tågade nu mot Uppsala dit hela Upplands bönder var samlade. Åter höll Engelbrekt ett flammande tal till folket och åter fick han i otaliga vittnesmål bevis om hur orättfärdiga fogdar handlat mot allmogen. Engelbrekt bestämde att den kungliga skatten genast skulle sänkas med en tredjedel.

1434

I Uppsala skrev Engelbrekt till Erik Puke som satt som länsherre i Finland och i Norrland och fick denne med i upproret. I Helsingland nedbrändes det avskydda fogdefästet Faxaholm vid Söderhamn.

1434

Frälsemannen Johan Folkasson samlade bönder och invaderade Åland för att här inta det viktiga fästet Kastelholm. I verkligheten styrde en kvinna vid namn fru Ida på slottet. Hon stod i gunst hos kungen men som utlänning verkar hon vara ha varit hatad av folket. Borgen försvarades av hennes tyske fogde Otto Pogewis. Snart föll borgen på Åland för Engelbrekts bönder.

1434

Bonderevolten spred sig nu söder om Mälaren. Bönderna i Rekarne i västra Södermanland grep till vapen mot fogden Hartvig Flög som satt på Gripsholms borg. Denne lastade skepp fulla med slottets dyrbarheter, tände sedan själv eld på Gripsholm och flydde sjövägen till Stockholm.

1434

Från Uppsala drog nu Engelbrekt med stor här till Stockholm. Utanför Norrebro slog man läger. Slottsbefälhavaren på slottet Tre Kronor Hans Kröpelin vägrade ge upp. Engelbrekt slöt därför ett stillestånd med honom som skulle gälla till november. Hans Kröplin har gått till historien som en man med heder som inte plågade bönderna. Handslaget med denne man har säkert varit betydelsefullt för Engelbrekt. Trots att Stockholm fortfarande var i kung Eriks hand skulle ingen fara hota härifrån.

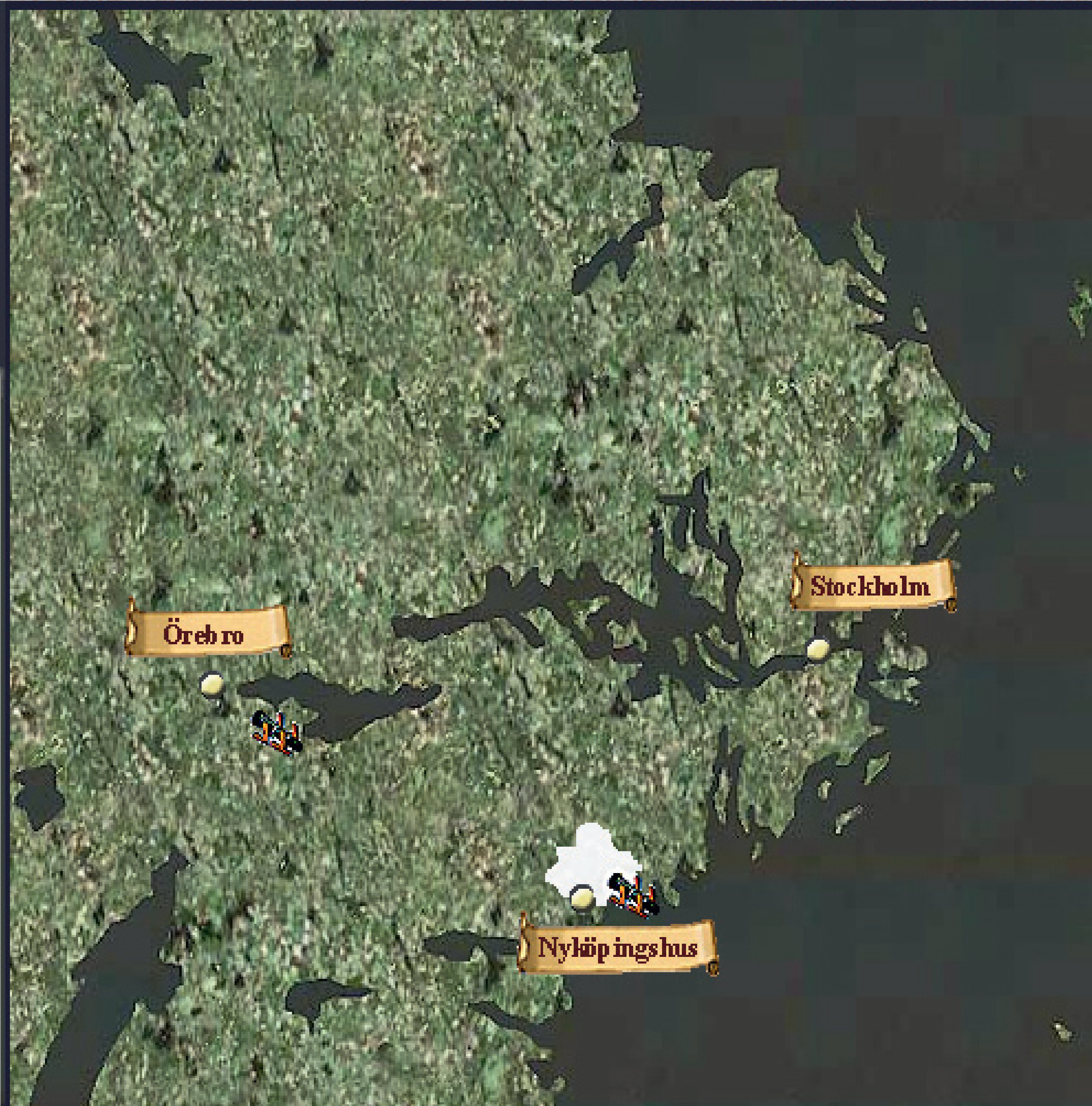
1434

Bondehären tågade nu till Örebro. Borgen, belägen på en ö i Svartån, var en av de starkaste i riket. Bönderna lyckas trots detta erövra förborgen men sedan blev det svårare. Fogden Mats Kettilberg lovade dock till slut att överlämna borgen om undsättning inte nått fram inom sex veckor.

1434

Från Örebro beger sig Engelbrekthären genom Södermanland till det starkt befästa slottet Nyköpingshus. Slottets befälhavare Albrekt Styke lovar också här att frivilligt ge upp efter sex veckor om inte undsättning nått fram.

1434

Bönderna drar nu ner på slättlandet i Östergötland. Man börjar belägra borgen Ringstaholm vid Norrköping.

Belägringen blir våldsam. Fogden Henrik Styke får ett erbjudande att kapitulera men avvisar detta. Engelbrekt lär då ha sagt:

- "Innan sju dagar vill jag dig med håret utdra."

Borgen ligger i Motala ström och bönderna bygger en skans direkt söder om fästet. På en stor flotte bygger man ett fem meter högt trätorn vilket ska föras mot borgmurarna.

1434

De svenska rådsherrarna har nu samlats i Vadstena. Visserligen hade man tidigare tyckt att böndernas uppror hade tjänat deras egna syften mot kung Erik av Pommern, men nu var man rädd att även de själva skulle drabbas av våldsamheten i upproret. Plötsligt den 16 augusti kommer Engelbrekt i spetsen för en stor skara bönder in i Vadstena. Han begär att adelsmännen ska avsätta Erik av Pommern.

1434

Rådsherrarna vägrar att lyda Engelbrekts önskan om avsättning av kungen. Den situation som nu följer är en av de klassiska ögonblicken i svensk historia. Engelbrekt tar biskop Knut från Linköping i kragen och hotar med att kasta ut honom till bönderna. Biskop Thomas av Strängnäs och biskop Sigge från Skara råkar också illa ut.

Det säger sig självt att här har krönikören med dramatik fått tilldela Engelbrekt en hjältes roll. Att det har uppstått tumult är troligt, men att den lille upprorsledaren gått bärsärkagång är tveksamt. Antagligen har det varit de soldater som medföljt Engelbrekt som agerat mest.

1434

Hur det nu än är med denna sak blev resultatet att de höga herrarna ändrade sin uppfattning. Engelbrekt dikterar ett brev vari en del av rådet säger upp sin trohet till kung Erik. Det med sigill försedda brevet sändes till kungen.

1434

Engelbrekt återvänder till belägringen av Ringstaholm. Försvararen Henrik Styke begär vapenvila och får betänketid i sex dagar. Därefter ger han upp försvaret och Engelbrekt sätter riddaren Nils Erengislesson som ny slottsfogde. Denne är en av de rådherrar som undertecknat brevet i Vadstena dagarna innan. Detta tyder på att Engelbrekt haft personer som han litat på även i de högre stånden, ej endast bland bönder och bergsmän.

1434

Engelbrekt attackerar nu Stegeborg som snart ger sig. Fogden och besättningen får fritt avtåga. Slottet ger Engelbrekt till biskop Knut i Linköping, åter en som undertecknat Vadstenabrevet. Faktiskt var det samme person som Engelbrekt enligt krönikan skulle ha tagit i kragen och hotat kasta ut till folket i Vadstena. Trovärdigheten i denna dramatiska del av krönikan är väl ytterst tveksam eftersom biskopen uppenbart stod i god relation till Engelbrekt.

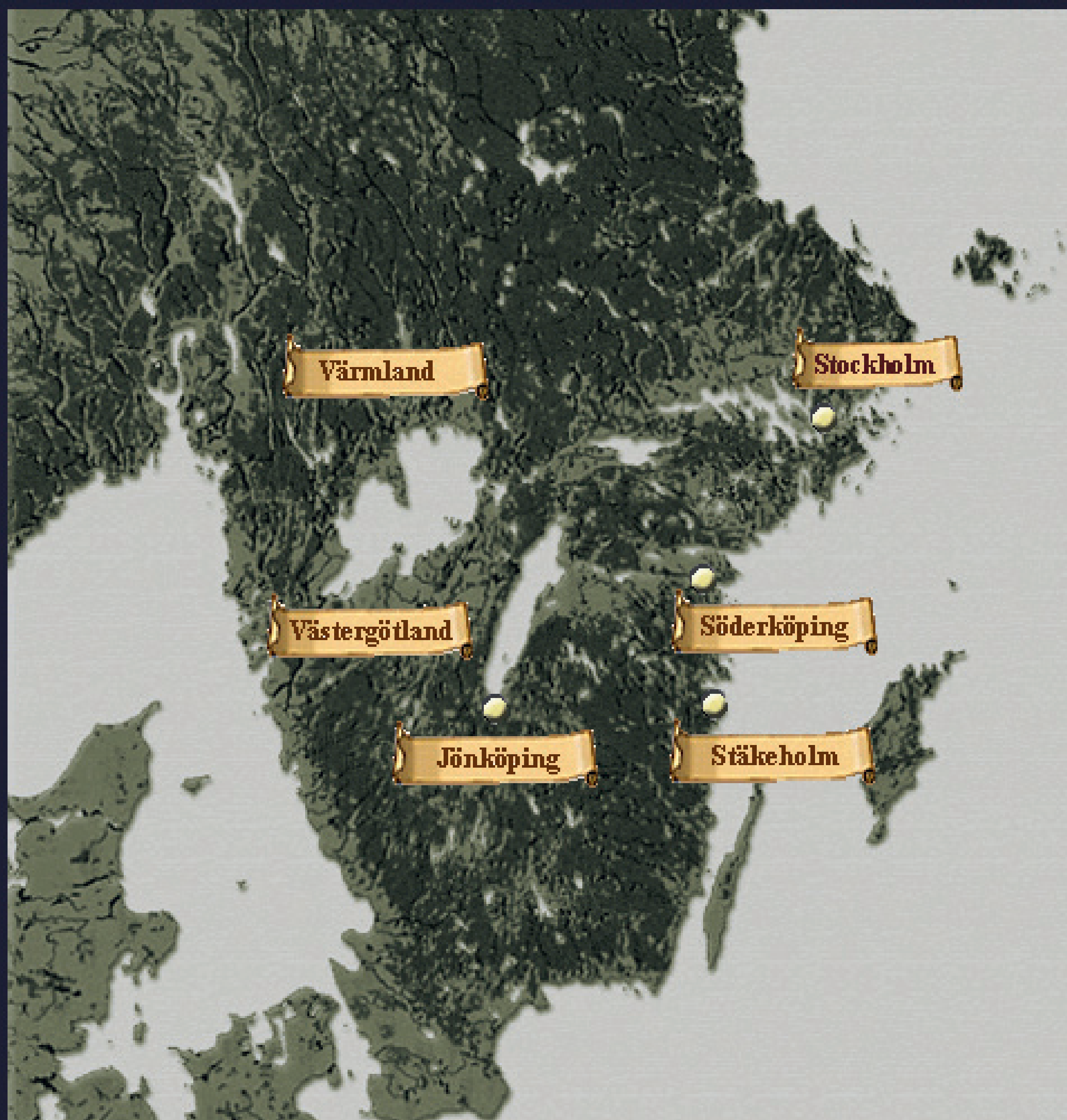

1434

I Söderköping sammankallar Engelbrekt till ett stort möte med Östergötlands bönder. Man lovar att stödja upproret. Bondehären är nu så stor att den kan delas upp sig i tre arméer.

En armé ska gå söderut utmed östkusten mot Stäkeholm borg vid Västervik. En armé ska gå sydväst mot den viktiga staden Jönköping och en tredje falla in i Västergötland och Värmland. Vi ska först följa den sydgående hären.

Väpnaren Guse Nielson från Tjust blir anförare. Borgen Stäkeholm försvaras av Laga Röd. Till upprorshären sluter sig flera stormän som bor i trakten, bl.a. Bo Stensson, Karl Knutsson och Bo Knutsson.

1434

I sex veckor belägrar man borgen Stäkeholm. Bönderna tillverkar två stora flottar som de kan attackera med. Slutligen beslutar man sig för en stor stormning. Med flottarna och med styrkor utanför både holmens östra och västra bro försöker man komma in i borgen. Speciellt under vindbryggan väster om borgen står striden hård. Karl Knutsson försöker ta sig över de resta pålarna i pålverket men misslyckas och under kvällen får man dra sig tillbaka.

1434

Belägringen av Stäkeholm hävs nu. På Sankt Matheus dag lämnar man borgen men man är fast besluten att komma tillbaka till Mårtenstid senare på hösten.

1434

Den del av armén som från Söderköping går mot sydväst ner till Jönköping leds av Herman Berman. Otte Snaps sitter på borgen Rumlaborg norr om Jönköping. Efter förhandlingar kapitulerar borgherren.

1434

Bondehären drar vidare söderut forbi Jönköping. På borgen Trolleborg sitter den tyske fogden Henning van Lanken. Efter att ha brännt borgen fortsätter bönderna söderut till Piksborg som också ödeläggs genom brand. Fogden Olaf Rawaldsson undgår dock att bli ihjälslagen.

1434

Engelbrekt får nu mot en penningsumma Örebro slott. Här sätter han sin pålitligaste man, brodern Nils. Vid samma tid ansluter sig också den mäktige Karl Knutsson Bonde till upproret.

1434

Nu står Västergötland i tur att säkras för bönderna. Utanför Skara ligger den starka borgen Axevall som tappert försvaras av dansken Anders Niklisson. Tillsammans med Västergötlands bönder inleder man nu en belägring av det starka fästet. Erik Puke får ansvaret för belägringen.

1434

Samtidigt som bönderna belägrar Axevall beger sig Engelbrekt till Värmland och samlar landskapets bönder vid Edsholm. Denna borg kapitulerar och bränns. Bönderna går sedan till nästa borg, Agnaholm, som också blir lågornas rov.

1434

På Dalaborg sitter fogden Palle Joansson. Bondearmén kräver att få borgen men fogden vägrar. Efter tre dagars belägring vågar man sig på en stormning. Angriparna beskjuts med pilar och bössor. Efter en hård kamp kapitulerar fogden och böndernas befälhavare Peder Ulfsson räddar personligen honom från att bli lynchad av den uppretade allmogen.

1434

Ryktet kommer nu i omlopp att Erik av Pommern samlat trupper och väntas rycka in i Sverige från västkusten. Erik Puke får fortsätta belägringen av Axevall och Engelbrekt drar med en stor här in i norra Halland. Samtidigt får bondeledaren Herman Behrman order att från Jönköping gå in i södra Halland.

1434

Engelbrekt når fram till staden Ny Varberg, belägen norr om nuvarande varberg. Härifrån rider han till Varbergs borg och förhandlar med borgfogden herr Axel. Han får inte slottet men herr Axel lovar att inte attackera honom mot att han i framtiden får behålla borgen och halva skatten från Varbergs län.

1434

Behrman belägrar Falkenberghus i Falkenberg men den danske fogden Axelsson Ake ger inte upp. Efter en blodig stormning kastas bönderna tillbaka. Fogden inser det hopplösa och flyr till sjöss efter att ha tänt eld på borgen.

1434

Bondehären under ledning av Engelbrekt tågar nu söderut. Halmstad kapitulerar. Vid Laholm gör man halt eftersom det söder om Lagaån fanns ett stort härläger med soldater som de skånska herremännen på Erik av Pommerns order utrustat. I flera dagar står båda arméerna stridsberedda men så sluts ett stilleståndsavtal mellan Skåne och den svenska hären. Orsaken kan ha varit att Engelbrekt fått meddelande om att kung Erik inte tänkt landstiga på västkusten. I stället var han med en stor flotta på väg från Danmark till Stockholm.

1434

Erik av Pommern har emellertid samlat en stor här och skeppat in denna på mängder med krigsskepp. Från Köpenhamn seglar man mot Stockholm. Nu ska bönderna kväsas. I en storm utanför Bornholm sjunker emellertid flera av skeppen.

Samtidigt tågar Engelbrekt mot Stockholm.

1434

Kungen seglar själv på skeppet ”Rosen-krantz”. I Kalmarsund strandar detta skepp, en s.k. holk, vid Skäggenäs en mil norr om Kalmar. Kungens män plundrar då Alvastra klosters gods (S:ta Birgittas klosteregendomar) och bränner området.

Den svenska bondearmén under ledning av Engelbrekt är samtidigt på marsch mot Stockholm.

1434

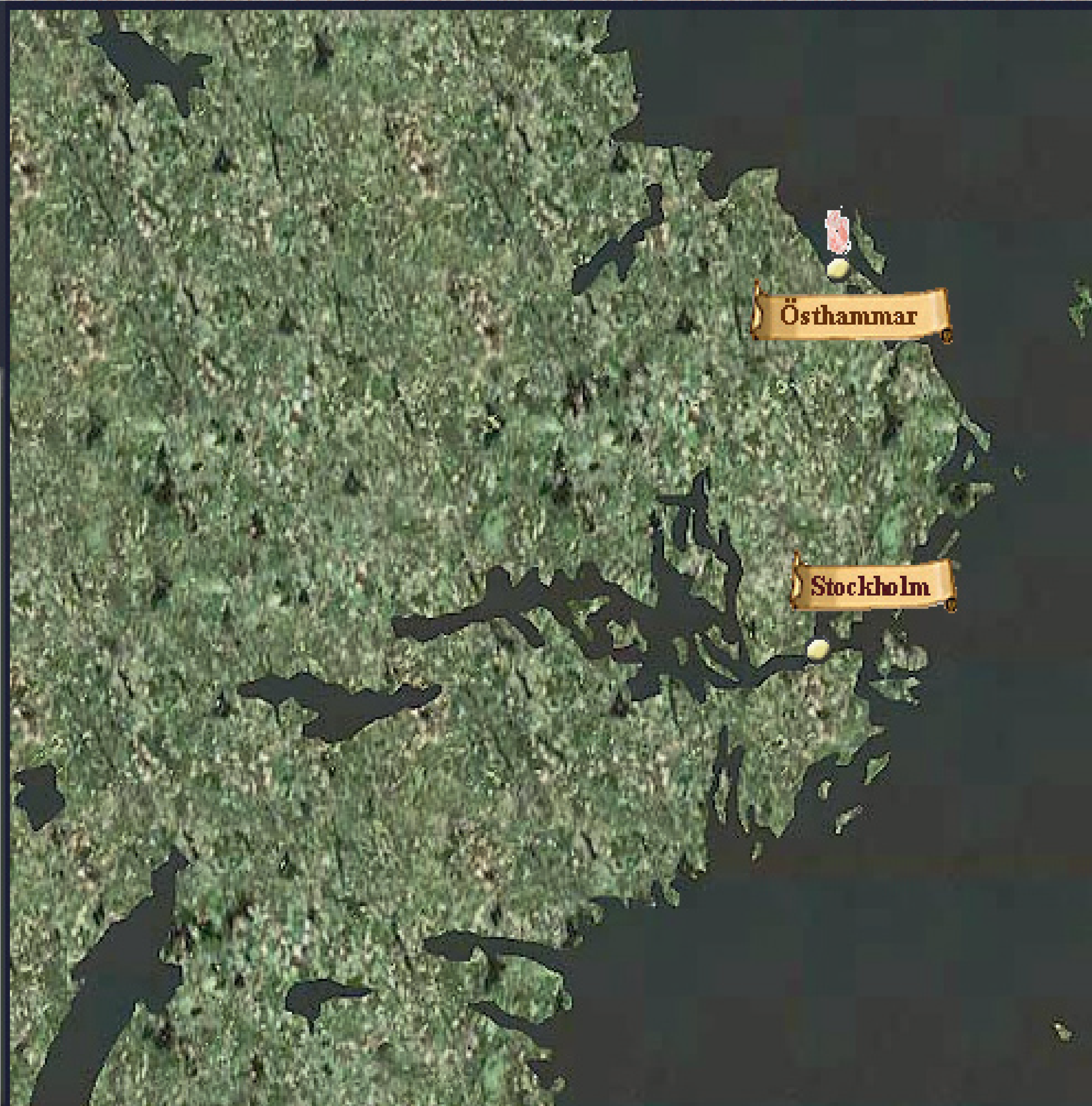
Kung Erik når till slut via sjövägen Stockholm med sin flotta och armé.
Det är i Västerås som Engelbrekt får kunskap om att kungen anlänt till Stockholm. Han uppbådar genast bönderna runt om i landet att samlas vid Stockholm.

Uppländningarna blockerar stadens norra port vid nuvarande Riksdagshuset, södermanlänningarna stadens södra port vid nuvarande Slussen och själv slår Engelbrekt med västmanläningar och närkingar upp sitt läger på Långholmen.

1434

När den kungatrogna fogden på Östhammar slott nås av budskapet att bönderna åter samlats och att kungen är i Stockholm, bränner han slottet och far med fullastade skepp till Stockholm.

1434

Den mäktiga Stäkets borg innehades av Hans Kröpelin, befälhavaren över Stockholms borg ”Tre kronor”. Kungen beslutar sig för att låta bränna Stäket eftersom det utgör ett hot mot Stockholm. Fogden Nypertze på borgen utför ordern natten till Mårtensafton efter det att mycket av borgens lösöre med båtar förts in till kung Erik i Stockholm.

1434

För att inte bondehären ska kunna erövra de två holmar som låg Stockholms stadsholme närmast låter kung Erik besätta både Gråbrödersholmen och Helgeandsholmen med sina soldater. Över Helgeandsholmen går den viktiga vägen från Stockholm norrut.

1434

Kung Erik börjar förhandla med Engelbrekt och bondehären. Man kommer överens om att tvisten ska lösas av tolv namngivna rådsmän, fyra från varje land i Kalmarunionen (Sverige, Norge och Danmark). De ska mötas ett år senare på Nativitatis Marie, dvs. den 8 september.

1434

På S:t Martins dag sluts överenskommelsen i Helgeandshuset på Helgeandsholmen. Kung Erik av Pommern lämnar staden sjövägen efter att först ha inlagt 600 nya soldater på borgen "Tre Kronor".

1435

Engelbrekt kallar nu till ett allmänt riksmöte i Arboga vid nyår. Detta möte benämns ofta Sveriges första riksdagsmöte. Engelbrekt väljs till rikshövitsman. Man väljer på mötet också en hövidsman för varje landskap. Engelbrekt kräver att själv få Uppland.

1435

Hans Kröpelin och Tyska Ordens utsände ber att få mötas med Engelbrekt i Sigtuna för överläggningar. Med sig har Hans en "prytzherra" eller """komptur", dvs. en utsänd riddare (Henrik Rowerdere) från Tyska Orden. De försöker nu medla och få över Sveriges ridderskap på kungens sida. De svenska rådsherrarna får igenom ett förslag att förhandla med kungen i Halmstad. Man börjar nu försöka manövrera ut Engelbrekt.

1435

Hans Kröpelin och Tyska Ordens utsände beger sig genast till kung Erik i Danmark. De meddelar kungen att de svenska riksråden är villiga att förena sig med kungen om de bara får behålla sina privilegier.

1435

Då kungen får höra att svenska riksrådet vill gå hans väg accepterar han ett möte i Halmstad i maj månad.

På mötet i Halmstad kommer man överens om att alla stridigheter ska upphöra och att kungen själv ska komma till Stockholm före S:t Olavs dag den 29 juli. På detta möte ska slutlig fred slutas. Inga ersättningar för skador under kriget ska utgå undantaget för en person, Gregers Magnusson. Alla ska få tillbaka sina tidigare län.

1435

Svenskarna lovar på mötet i Halmstad att hålla Erik som sin kung. Kungen ska å sin sida se till att svenskarnas lag hålles. Då skulle rikena tillsammans vara till evig tid. Dagtingan slöts i Halmstad Invencionis Crucis, dvs. den 3 maj.

1435

Medan herremännen förhandlar om förlikning börjar Engelbrekt gräva en kanal från Södertälje in i Mälaren. Syftet har varit att öppna en direkt sjökontakt utan att skeppen ska tvingas passera det starka fästet Stockholm. Försöket misslyckas dock.

1435

Kung Erik kommer emellertid inte till Stockholm i tid som han lovat. De svenska förhandlarna väntar länge och till slut beslutar man att sända biskop Magnus av Åbo, Karl Knutsson, Niclas Jönsson och Hans Kröpelin sjövägen för att möta kungen. Efter att de ha legat vid Aspasund en längre tid möter de kungen där.

1435

Först i oktober kommer kungen med sextio skepp till Stockholm. När han innan ankomsten seglar förbi Dalärns skär förolyckades ett av hans största skepp, en "barse", på 80 läster.
Svenskarna har samlats i Jungfruhamn på Ekerö inne i Mälaren. Här utser man sändebud och skickar in dem till Stockholm för att möta kungen.

1435

Kungen sänder sina sändebud in till Stockholm och här möter man i Helgeandshuset på Helgeandsholmen de svenska förhandlarna. Kungen och Engelbrekt är själv inte närvarande. Kungens utsände kräver att kung Erik får tre riksslott och där insätta vem han vill.

1435

De tre slotten som kungen får ha är Stockholm, Kalmar och Nyköping. Dessutom kommer man överens om att svenskarna själva ska få välja sina kandidater till de viktiga drots- och marskämbetena. Dessa ska tillsammans med kungen styra Sverige.

1435

Kungen ber de svenska förhandlarna att namnge sina kandidater till marks- och drotsämbetena. Han motsätter sig dock förslagen och ger själv förslag på kandidater. Christian Nilsson väljs till drots och Karl Knutsson till marsk.

1435

När den blivande drotsen och marsken personligen ska få sina ämbeten av kung Erik förnedrar kungen dessa inför folket. När t.ex. marksen Karl Knutsson ber kungen att få hjälp med att upprätthålla ämbete som marsk, dvs. vara befälhavare för krigsmakten, svarar kungen honom: "Jag vill lära dig ett råd. Vakta så att du inte sträcker ut dina fötter längre än vad skinnfällen räcker!" Ursinning går Karl Knutsson från kungen.

1435

Kung Erik verkar ha struntat i den kritik som svenskarna väckt om att man bl.a. inte höll Sveriges lagar. Under kungens vistelse i Stockholm uppvaktas han därför med nya klagomål. Han svarar ridderskapet med orden:

”Engelbrekt har inte den skadan mot mig gjort, det gjorde ni och era fränder mig!”

1435

Vid Helgonamässotid vill kung Erik lämna Stockholm. Slottsfogden på Stockholms slott Hans Kröpelin byts ut och kungen placerar dansken Erik Niklisson (Gyldenstjerne) på slottet tillsammans med fyrahundra soldater.

1435

Kungen lämnar med sin flotta Stockholm och seglar till Nyköping. Nyköpingshus överlämnar han i skåningen Joan Jönissons vård. På sin fortsatta väg söderut förolyckas ett av kungens skepp, fört av Eggerd Frillas, vid Rogöfjärd.

1435

Som fogde på Stegeborgs slott sätter kungen Ivan Fleming, en man som av svenskarna utmålas som skalk och sjörövare. Han ska ha våldtagit en kvinna på Mörkö och sedan hängt upp henne i skorstenen så att hon dog av röken.

1435

Kungen fortsätter med sin flotta söderut till Stäkeholm. Som fogde på borgen insätter han Olaff Finne, en lågadelsman från Finland som varit kungens kammartjänare. Runt omkring i skärgården där flottan drar fram våldgästas befolkningen. Bl.a. franciskanerklostret i Söderköping drabbas hårt.

1435

Kungen får på hemfärden hårt väder och många skepp far vilse och många sjömän drunknar. När Engelbrekt och Erik Puke får underrättelse om hur kungen farit fram mot allmogen på sin hemfärd beslutar de att åter sätta sig upp mot kungen.

1435

I slutet av november 1435 kallar de svenska rådsherrarna "riksens råd och män" till möte i Arboga den tolfte dagen efter jul. Engelbrekt är själv närvarande vid mötet. Här avfattar man ett brev till kung Erik där man kräver att de orättvisor som kungen orsakat i Sverige ska upphöra. Om inte kungen bryr sig ska man avsvära sig lydnaden till kung Erik.

1436

Under mötet i Arboga sprids emellertid ett rykte att kungen så snart isarna går upp kommer att komma till Stockholm med en armé. Kung Eriks släkting Bugislav skulle sedan få Sverige. Engelbrekt kräver att alla församlade, även marsken, genast beger sig till Stockholm. Så blir också fallet. Med denna handling startar åter det svenska upproret.

1436

När Engelbrekt med bondehären kommer fram till Stockholm finner de att stadens borgare hissat upp vindbryggan och låst stadsporten vid Söderport, området invid nuvarande Slussen.

1436

Svenskarna beslutar att sända en delegation för att förhöra sig med Stockholms tyska borgmästare varför de inte tillåter bönderna att komma in i staden. I delegationen ingår marsken Karl Knutsson, Engelbrekt, Gutzkalk Bengtsson och Joan Karlsson. Som fredstecken satte de en hatt på ett stångvapen och gick fram till porten. Då kom två av borgmästarna dem tillmötes.

1436

Marsken frågar borgmästarna varför man låst stadsporten och ber dem att låsa upp så man kommer in i staden. Borgmästarna ber då att få förhandla med borgen "Tre kronors" befälhavare. De kommer tillbaka med Erik Niklasson från borgen men kan inte ge klart svar. Då griper marsken Karl Knutsson en av borgmästarna vid hans hals. Engelbrekt griper den andre och drar honom hårt i hans nacke.

1436

När bönderna får se handgripligheterna vid stadsporten springer de fram för att hjälpa till. Erik Niklasson stänger då porten och tar sig upp till borgen ”Tre kronor”. Han låter bemanna det södra porttornet (”husit”) för att försvara staden. Snart står striden häftig kring tornet. Både eldvapen och pilar används.

1436

Stockholm styrs av mäktiga män, de flesta av tysk härkomst. Bland den stora befolkningen finns dock sympatier för böndernas krav. Borgarna är rädda att bli belägrade en längre tid. De tågar därför till den södra stadsporten och öppnar den.

Engelbrekt rycker in i staden och sätter sitt baner på Kornmalmstorg dit han samlar stadens innevånare. Han kräver att alla som vill undgå skada ska följa baneret. Tillsammans med många av Stockholms innevånare erövras nu alla torn i stadsmuren vilka besätts av bondearmén.

1436

Engelbrekt tågar nu upp till Stortorget strax utanför borgen ”Tre kronor”. Från ett burspråk talar han till folket som står tätt samlade på torget. På frågan om de vill vara lojala mot riket och bönderna blir svaret ett rungande:
”Ja!”
De svär också rikets rådsmän tro och lydnad.

1436

Man kallar nu till möte i Vårfrues gillesstuga, dvs. på Gråbrödraklostret i Stockholm. Man försäkrar att den tidigare slottsfogden Hans Kröplin inte ska komma till skada men han ombeds hålla sig på sin gård. Under mötet bestäms hur man bäst ska belägra stadens borg "Tre kronor" som fortfarande hålls av kung Eriks trogna. Hälften av styrkan ska styras av marsken Karl Knutsson, den andra hälften av Erik Puke.

1436

Belägringen av Stockholms slott påbörjas nu. Marsken Karl Knutsson biter sig fast invid den västra slottsporten. Här står striden stark. Danskarna gör utfall men slås tillbaka. Marsken låter då bygga försvarsverk utanför Storkyrkan och ner mot strömmen för att förhindra danskarna framtida utfall.

1436

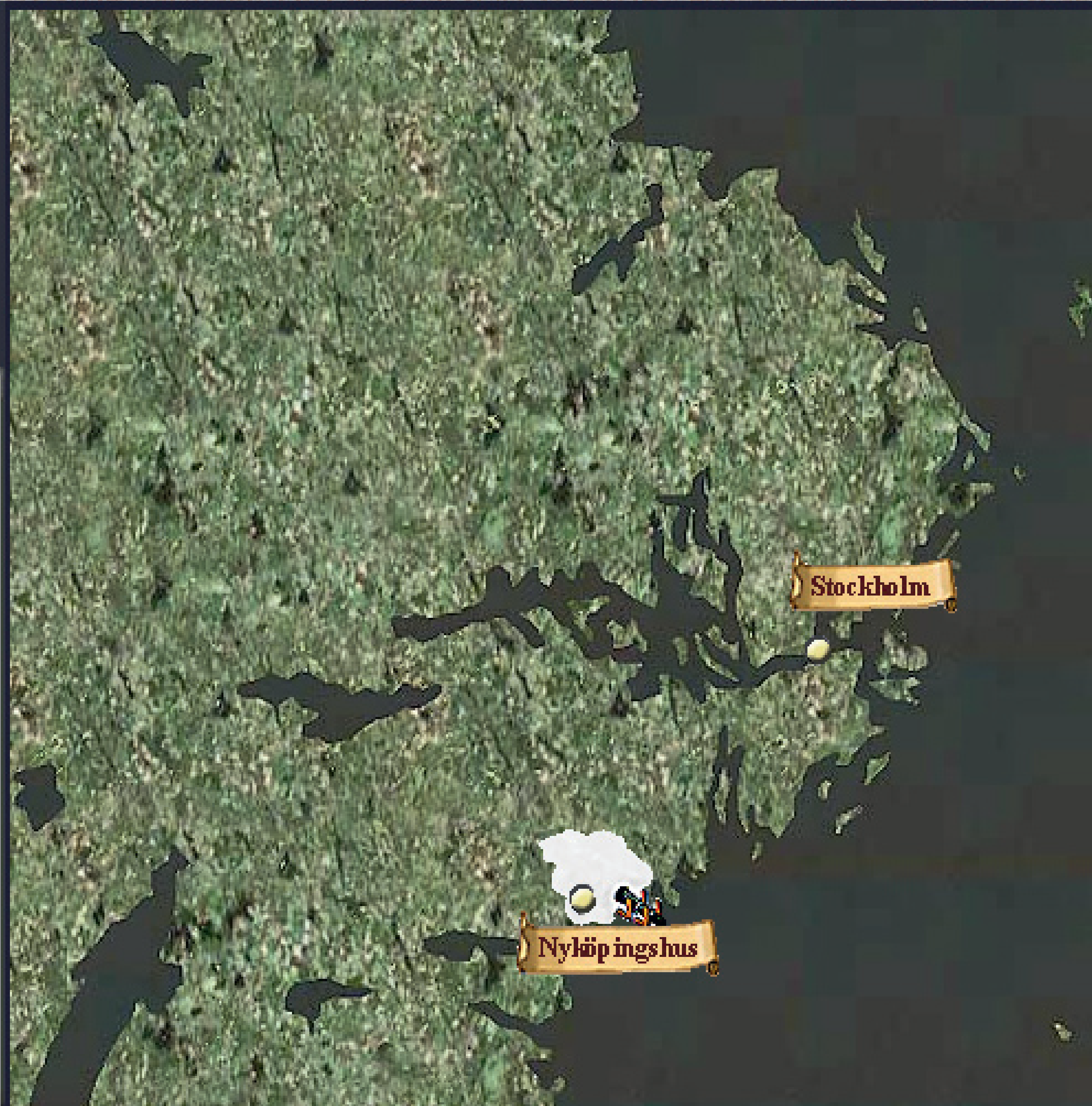
För att förhindra att det belägrade slottet fick förstärkning norrifrån besätter bondhären under ledning av bröderna Niklas och Bengt Jönsson köttbodarna och kyrkogården på Helgeandsholmen.

Slottets besättning gör ett utfall norrut. Här lyckas man sätta eld på en skinnargård. Meningen är att staden ska brinna ner men borgarna lyckas släcka elden.

1436

Engelbrekt lämnar nu Stockholm och beger sig ner till Nyköpingshus med sina män. Den mäktiga borgen är viktig att erövra varför man inleder en belägring.

1436

Bland Engelbrekts närmaste finns två tjänare vilka båda ska komma att förråda honom. Bengt Skåning heter den ena. Han lämnar Stockholm och flyr till Danmark.

Den andre tjänaren är Tord Pädersson. Vid Kvindelsmäss tar han sig in i Stockholms slott och berättade att bönderna inte hade stark bevakning på Helgeandsholmen. Besättningen gör då utfall och tände eld på köttbodarna. Man hoppas att elden ska sprida sig till stadsbebyggelsen vilket den inte gjorde. Efter detta utfall påbättrades de barrikader runt slottet som redan uppförts.

1436

När Engelbrekt hör talas om händelserna vid slottet i Stockholm lämnar han Nyköping och beger sig norrut. Folket är i ovisshet om vilken som är den riktiga befälhavaren för upproret. Man kallar därför till möte i Svartbrödernas klostret i Stockholm. Här hålls en omröstning vilken som i framtiden ska vara rikshövidsman. Engelbrekt, som tidigare innehaft ämbetet, blir nu utröstad då han endast fick tre röster mot Karl Knutssons tjugo. Erik Puke får endast två röster. Karl Knutsson blir ny rikshövidsman. Mötet är ett stort nederlag för Engelbrekt men visar också att upprorshären inte bara styrs av bönderna utan i hög grad av svenska adelsmän och deras intressen.

1436

När resultatet från omröstningen i Svartbrödraklostret är klar blir både Erik Puke och Engelbrekt mycket vreda. Bönderna sluter upp på Engelbrekts sida. Det bestäms att Engelbrekt även i fortsättningen ska styra riket tillsammans med marsken Karl Knutsson. Marsken ska bli kvar i Stockholm medan Engelbrekt ska fara runt i landet och återta borgar som hålls av fientligt sinnade borgfogdar.

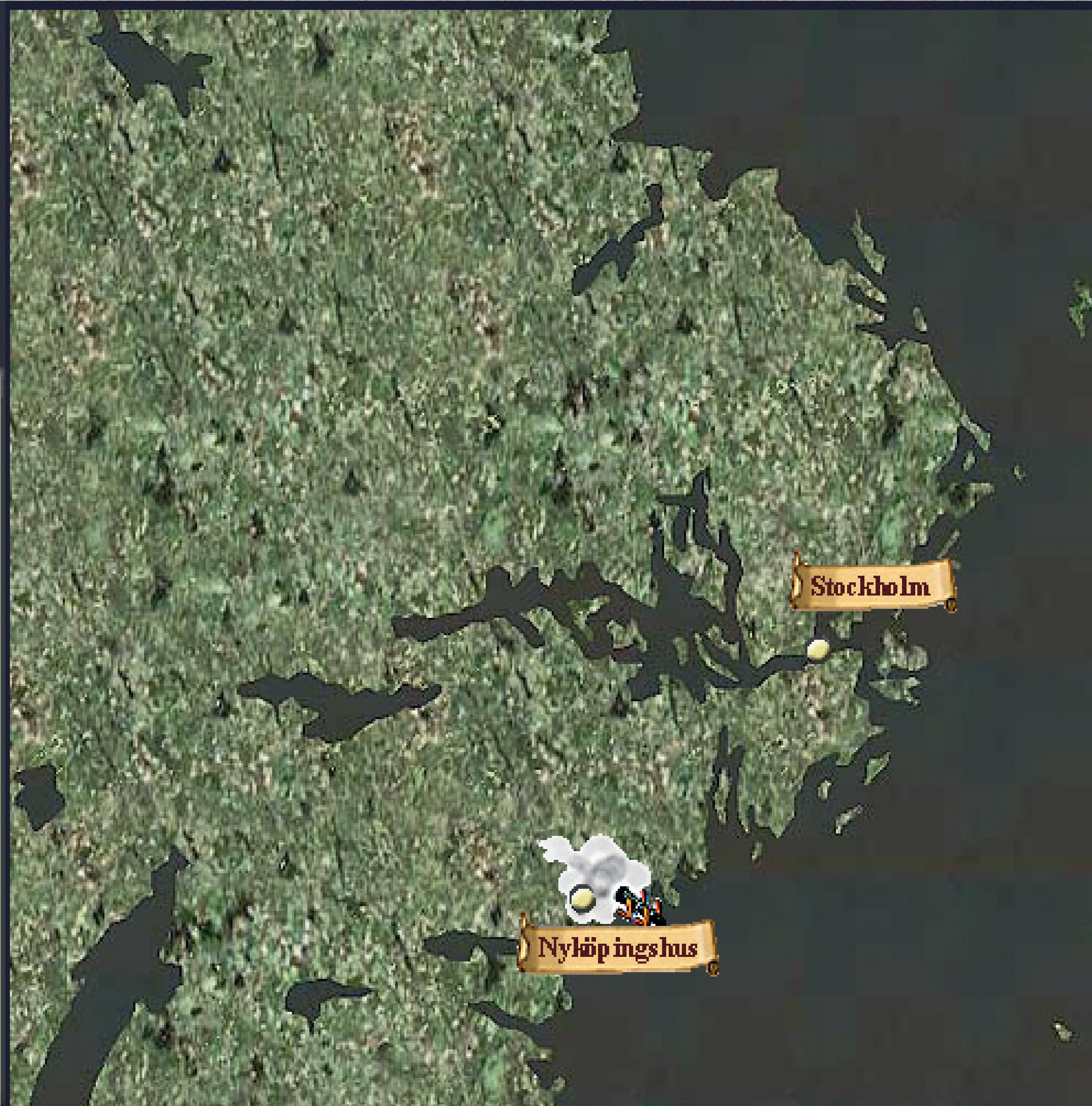
1436

Hans Kröpelin besluta att resa till kung Erik i Danmark för att förhandla med honom. Han är utsänd av det svenska riksrådet. Budet är att om han lovar att hålla svensk lag vill svenskarna fortsätta tjäna honom. Med stor sannolikhet sker detta utan godkännande från Engelbrekt.

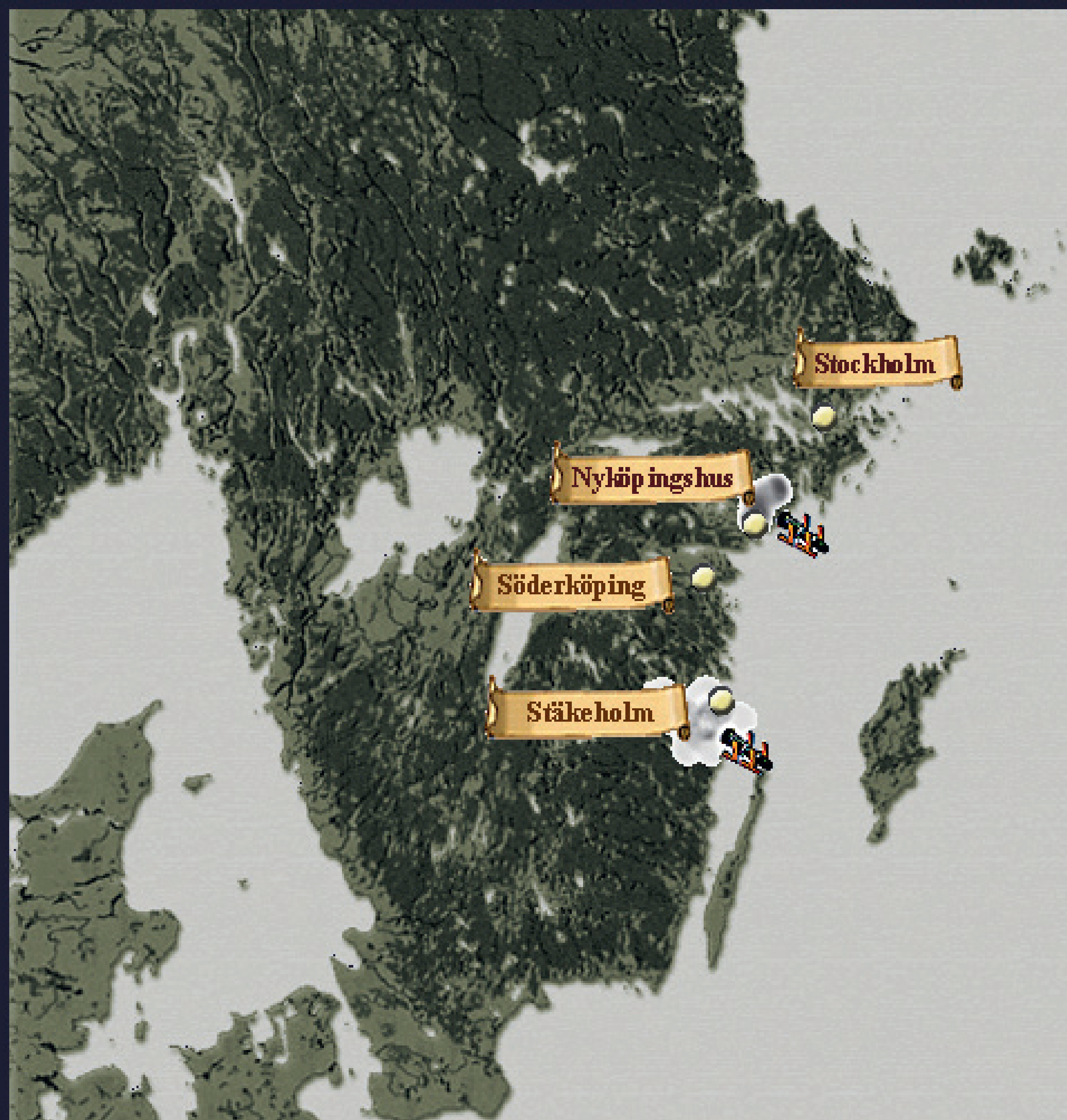
1436

Engelbrekt lämnar Stockholm för att åter leda belägringen av Nyköpinghus. Under Engelbrekts bortavaro hade Herman Berman försökt storma slottet men misslyckats. Engelbrekt ersätter honom som ledare av belägringen.

1436

Engelbrekt rider till Söderköping. Hit låter han kalla riddare, svenner och köpmän. Han får dem till att börja belägra Stegeborg under ledning av Eregisel Niklasson. Han sänder också Bo Knutsson till Stäkeholm för att innesluta detta fäste.

1436

Engelbrekt färdas nu med en del av bondehären till Kalmar. Här samlar han stadens borgare och försöker få dem över på sin sida. Dessa vägrar eftersom de fruktar att den danske slottsfogden i annat fall kommer att bränna staden.

1436

När Engelbrekt hör Kalmar borgares avslag blir han vred. Han beordrar Niklis Stensson att inta Kläckeberga försvarskyrka norrom staden. Härifrån ska man hindra transporter till staden.

1436

Svenskarna går nu söderut och beslutar att inta Brömsehus på gränsen till Blekinge. Efter ett hastigt angrepp ger sig fogden och han får fritt avtåga.

1436

Engelbrekt låter nu sin här tåga in i Blekinge. Vid Sillabro möter han blekingarna. Borgarna från Ronneby börjar förstöra bron men efter en strid erövras denna av bondehären. Fred ingås och befästes genom att Engelbrekt låter fästa en hatt på en stång som tecken på att förlikningen är beslutad. Som hövitsman över Ronneby sätter Engelbrekt Klas Lange.

1436

Ytterligare en stad i Blekinge står nu på tur, Elleholm. Engelbrekt själv beger sig till Laholm. Klas Lange tågar med en del av bondehären till staden Elleholm och belägrar här borgen. Borgen, som tillhör den danske ärkebiskopen Peder Lykke, intas.

1436

Framför Laholm möter Engelbrekt, som bestämts redan tidigare när han var i Söderköping, bondehären från Västergötland och Småland. Engelbrekt förhandlar med borgfogden Henning Odarg men han får inte borgen utlämnad. I stället inleds en belägring.

1436

Själv rider Engelbrekt med en del av bondehären in i Skåne. Här möts de vid Ryngebro, bron över Rönneå vid Skälderviken. Bönderna river bron för att säkra att skåningarna under ledning av Peder Oxe inte kan komma över och anfalla huvudstyrkan vid Laholm. I stället för Peder skåningarna längre inåt landet till Tranorpa vad. Engelbrekt har dock förflyttat sina trupper till detta vadställe.

Man sluter nu en förlikning. Om Engelbrekt inte lyckas erövra Laholm innan påsk, dvs. innan två dagar, ska han frivilligt avtåga med bondehären.

1436

Engelbrekt lyckas att med list att köpa borgherrens gunst. Mot en summa silver överlämnas Laholm borg till svenskarna. När Engelbrekt rider tillbaka till Tranorpa vad och meddelar detta till den skånska hövitsmannen väcker det stor förvåning.

1436

Efter att ha satt sin man, Arvid Svan, som befälhavare på Laholms borg drar Engelbrekt norrut till Halmstad. Borgmästaren Thyke Hiord kallas ut och han ombeds lämna över staden till svenskarna. Han nekar men när han vänder sig om för att gå in i staden igen, går hans ben tvärt av. Han ber då Halmstads borgare att överlämna sig eftersom Engelbrekt tydligen har Gud bakom sig i sitt uppror.

1436

Engelbrekt för nu hären vidare norrut till Varberg. Här hälsas han av stadens innevånare som en befriare eftersom slottsfogden Axel Pedersson svårt härjat staden som hämnd över att de tidigare inte gjort motstånd mot Engelbrekt. Flera borgare hade spärrats in i borgens torn. Svenskarna börjar nu under ledning av riddaren Broder Svensson att belägra borgen.

1436

Engelbrekt leder nu resterna av bondehären till Älvsborg fäste. Borgherren Mattis van Kaalen vägrar ge sig men man sluter en förlikning där borgherren lovar att bli på sin borg och inte fara ut i området med sina soldater.

1436

Nu beger sig Engelbrekt till Axevalla. Här drabbas han av sjukdom, troligen svår gikt, och han reser vidare under svåra plågor till Örebro. Här möter han sin personlige fiende Bengt Stensson. De försonas dock och Engelbrekt bjuder in Bengt till en måltid på Örebro slott. Föga anar han det förräderi som Bengt Stensson nu planerar.

1436

Rikets råd har sänt bud efter Engelbrekt att han genast måste ta sig till Stockholm. Med båt lämnar han Örebro. Vid kvällningen passerar han Bengt Stensson borg Göksholm. Man landar för natten strax öster om borgen. Här anfalls Engelbrekts lilla följe av Bengts son Magnus Bengtsson. Engelbrekt går på kryckor och kan inte försvara sig. Med tre svärdshugg mördas Engelbrekt. Man skrev fredagen den 4 maj 1436.

Engelbrekt föll med stor sannolikhet offer för en komplott. Någon förrädare ombord på båten har föreslagit landningsplatsen. Här, i skogen två kilometer bortom Göksholm väntade mördarna. Kanske var det marsken i Stockholm Karl Knutsson som var en av anhängarna. Sanningen går dock aldrig att få klarhet i.

